

Література:

1. Звіт про фінансову стабільність [Електронний ресурс] : – Режим доступу https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2019-H2.pdf?v=4.
2. Офіційний web-сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/>.
3. Папаїка О. О. Аналіз інвестиційної діяльності банків України та шляхи підвищення її ефективності / О. О. Папаїка, О. В. Мелентьева // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://trade.donduet.edu.ua/download/2013/35/Papaika.pdf> .

Артімонова Ірина Вікторівна

Білоцерківський національний аграрний університет

(м. Біла Церква)

ФІНАНСОВІ ВАЖЕЛІ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

В останні роки розвиток агропродовольчого сектора економіки України демонструє нестійку динаміку, що підтверджується зниженням попиту населення на продовольство. Разом з тим, спостерігається суттєве перевищення рівня фактичного виробництва над споживанням, що підтверджується сучасними складними економічними умовами протягом яких відбувалося зниження купівельної спроможності населення та задоволення потреби світового агропродовольчого ринку вітчизняними сільгосптоваровиробниками. Виробництво та споживання сільськогосподарської продукції, сировини та продовольства є складною системою забезпечення продовольчої безпеки країни, стан та розвиток якої залежить від наслідків комплексного впливу дії факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Продовольча безпека України набуває особливо важливого значення в умовах євроінтеграційних процесів, оскільки відбулася переорієнтація виробництва та реалізації продовольчих товарів на ринки ЄС. Це пов'язано з тим, що з 1 січня 2016 року набрала чинності економічна частина Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо вітчизняного експорту продовольчих товарів, згідно якої почали діяти нові правила та регламенти режиму вільної торгівлі з дотриманням принципу прозорості у співробітництві між сторонами.

Загальновідомо, що Україна експортує сільськогосподарську продукцію до більш ніж 190 країн світу та посідає провідні позиції на світовому ринку за обсягами експорту зернових і олійних культур, а також продуктів їх переробки. Так, з початку 2018 року Україна експортувала понад 8,8 млн т зернових культур, зокрема, майже 5,2 млн т пшениці, ячменю – 2 млн т та кукурудзи – понад 1,4 млн т. Загальний експорт продовольчих товарів з України у

2018 році у порівнянні з 2017 роком зріс на 5% або до 18,6 млрд дол. США. При цьому до 57% усього експорту забезпечили лише три позиції: соняшникова олія, кукурудза та пшениця [1].

Як свідчать результати дослідження, рівень виробництва зерна вищий за потребу внутрішнього ринку на 290%. Водночас до категорій продовольчих товарів, які перевищують потребу внутрішнього споживання, належать: м'ясо і м'ясні продукти – 105,4%, яйця – 114%, молоко – 103,6%, картопля – 101,6%, овочі – 101,6%.

Статистичні дані свідчать, що нині рівень самозабезпечення в Україні за більшістю харчових продуктів перевищує 100%. Виняток становить лише категорія фруктів, забезпечення якою за результатами 2017 року було на рівні 84,9 % і дефіцит перекривається імпортною продукцією. Якщо аналізувати рівень самозабезпечення на основі раціональних норм споживання по м'ясопродуктах то він наближений до порогового значення достатності споживання виключно за рахунок нарощення обсягів виробництва м'яса птиці.

Надійне забезпечення країни продовольством має стратегічне значення, оскільки від цього залежать її не лише продовольча, але й національна безпека. Тому лише при підвищенні ефективності державної підтримки сільського господарства, формування систем соціальної допомоги і фінансування програм розвитку агросфери можна досягти вирішення ряду проблеми продовольчої безпеки.

Відмітимо, що у 2009-2013 рр. в структурі державної підтримки переважало відшкодування ПДВ, тобто спеціальний режим податку на додану вартість для сільськогосподарських товаровиробників. У 2014-2017 рр. було підтверджено, що це одним із найбільш дієвих механізмів підтримки сільськогосподарських підприємств, який забезпечував прозорість взаємовідносин між виробником і переробником, особливо тваринницької продукції. За оцінками аналітиків, частка спецрежиму в ціні сільськогосподарської продукції становила від 7 до 15%.

Обсяг підтримки аграрного сектору (субсидіювання) у різних країнах Європейського Союзу в 2013-2014 рр. склав майже 60 млрд. євро щорічно, а це близько 526 євро/га (або 20% від валової продукції АПК). У розрізі країн, серед найбільших бенефіціарів: Греція – 709 євро/га; Нідерланди – 529 євро/га; Бельгія – 504 євро/га; Італія – 456 євро/га та ін. [2; 3].

В Україні даний показник балансує в межах 20-30 євро/га, тобто, скасування такого ефективного механізму підтримки, як спеціальний режим оподаткування ПДВ, ще більше погіршив і без того, нерівне становище порівняно з європейськими товаровиробниками, сільськогосподарськими підприємствами США, Бразилії, Росії, Білорусії і т.д. Це означає послаблення конкурентних позицій вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників на зовнішніх ринках, особливо по продукції з доданою вартістю [2].

У Японії 50% від валової сільськогосподарської продукції компенсується державою за рахунок різних програм державної підтримки; в Туреччині – 28%; Канаді – 18%; в США – 7% і т.д. Також слід зазначити, що в США вартість кредитів для сільгоспвиробників складає лише 2%, в Європі до 5-7%, а в Україні, відсоткова ставка банків більша ніж 30% річних [4].

Скасування спеціального режиму оподаткування ПДВ на тлі зростання податкового тиску призвело до послаблення експортних позицій України на зовнішніх ринках, а також прояву реальних загроз для продовольчої безпеки держави за окремими видами продукції тваринництва.

З'ясовано, що державна підтримка в Україні надається у розрізі діючих програм на безповоротній і поворотній фінансовій допомозі. Так, у 2017 році на сільське господарство було виділено на безповоротній основі фінансової допомоги майже 4,5 млрд грн. Однак, на думку науковців вона буде недостатньою для повної компенсації втрат сільгоспідприємств – виробників тваринницької продукції від припинення дії спецрежиму справляння ПДВ [5].

Протягом 2013-2017 років спостерігається більш ніж майже десятикратне зниження обсягів фінансування сільськогосподарських товаровиробників на поворотній основі, що негативно позначається на дієвості державного регулювання у забезпеченні продовольчої безпеки країни.

Безперечно, аграрний сектор економіки має потужний потенціал зростання обсягів виробництва й експорту. Проте незавершеність земельної реформи, перманентні зміни у державному фінансовому регулюванні аграрного сектору економіки України зумовлюють збереження сировинного приросту для європейського ринку. В основі здійснення підприємницької діяльності лежать принцип швидкої окупності витрат зі спеціалізацією виробництва на вирощуванні високорентабельних експортоорієнтованих сільськогосподарських культур переважно зернової та олійної груп.

Оцінюючи роль держави в дотриманні продовольчої безпеки країни можемо констатувати, що нині здійснюється незначні заходи спрямовані на посилення контролю якості сільськогосподарської продукції та продовольства в країні. Однак, фінансові ресурси держави в якості державної підтримки впродовж 2016–2017 років спрямовуються лише обмеженому колу сільгосптоваровиробників, які здійснюють виробництво експортно-орієнтованої продукції, головним чином м'яса птиці. Крім того існуючий механізм державної підтримки характеризується не прозорістю, що унеможливує доступ до них малих і середніх сільгосптоваровиробників. За таких умов особливої уваги набуває інституціональна модернізація механізмів державного регулювання продовольчої безпеки в контексті запровадження зони вільної торгівлі з ЄС.

Література:

1. ТОП-15 позицій українського експорту аграрної продукції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://landlord.ua/rejtingi/top-15-pozytsii-ukrainskoho-eksportu-ahrarnoi-produktsii/>
2. Кропивко М. Ф. Напрями реформування системи управління аграрним сектором в умовах децентралізації влади та розвитку євроінтеграційних процесів. Економіка АПК. 2016. № 6. С. 26–36.
3. Прокопенко Н. С., Грінченко А. Ю., Короткова О. В. Податкове стимулювання розвитку агропромислового комплексу України: монографія. Львів: «Ліга прес», 2013. 190 с.
4. Прокопенко Н.С., Фененко П.О. Оподаткування зовнішньої торгівлі сільськогосподарських підприємств. Львів: «Ліга прес», 2013. 192 с.
5. Тулуш Л. Д. Концептуальні засади реформування та розвитку системи оподаткування сільськогосподаровиробників. Економіка АПК. 2017. № 7. С. 62–75.

Беркацький Богдан Леонідович

Львівський національний університет імені Івана Франка

(м. Львів)

Науковий керівник: к.е.н., доцент Сич О.А.

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ КРЕДИТІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Реструктуризація, згідно з Постановою Правління Національного банку України від 30.06.2016 № 351 – це зміна істотних умов за попереднім договором з метою пом'якшення вимог до боржника у зв'язку з фінансовими труднощами боржника та необхідністю створення сприятливих умов для виконання ним зобов'язань за активом [зокрема: зміна процентної ставки; часткове прощення боргу; зміна графіка погашення боргу (строків і сум погашення основного боргу, сплати процентів/комісій); зміна розміру комісії] шляхом укладання додаткової угоди з боржником [1].

Кожен банк самостійно обирає метод боротьби з проблемними кредитами, але метод реструктуризації є менш радикальним і враховує інтереси як позичальника, який потрапив у скрутне фінансове становище, так і банківської установи. Для банку перевагою методу реабілітації є постійне планомірне надходження коштів на рахунки банківської установи. Крім того, провівши реструктуризацію проблемного кредиту, банк надає позичальнику можливість покращити рівень своєї платоспроможності.

Недоліками методів реструктуризації є: